

ครึ่ง แมลงตัวเล็กที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ

การศึกษาวิจัยข้อมูลการเลี้ยงครึ่ง

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงครึ่ง สภาพการผลิตและการตลาดครึ่ง ซึ่งดำเนินการในท้องที่จังหวัดลำปาง ลำพูน และพะเยา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการตรวจสอบเอกสารงานวิจัยและการสัมภาษณ์เกษตรกรกร 302 ราย พ่อค้าคนกลาง 30 ราย และโรงงานแปรรูปครึ่ง 5 ราย เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ต้นทุน ผลผลิต การตลาด ราคาซื้อและขายครึ่งดิบ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการเลี้ยงครึ่ง

ศึกษาลักษณะทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงครึ่ง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก ประสบการณ์ในการเลี้ยงครึ่ง และเหตุผลในการเลี้ยงครึ่งของเกษตรกร โดยการสัมภาษณ์เจาะลึกด้านข้อมูลจากเกษตรกรที่เพาะเลี้ยงครึ่ง และศึกษาสภาพการผลิตของเกษตรกร โดยศึกษาวิธีดำเนินการเลี้ยงครึ่งรูปแบบต่างๆ ของเกษตรกร เช่น เกษตรกรเป็นผู้ดำเนินการเองทั้งหมด หรือดำเนินการบางส่วน เช่น เจ้าของต้นไม้ ผู้ขอลอยครึ่ง ผู้ขอเหมาซื้อ เป็นต้น ศึกษาการแบ่งผลประโยชน์จากการเลี้ยงครึ่งในรูปแบบต่างๆ เพื่อหารูปแบบการเลี้ยงครึ่งของเกษตรกร และศึกษาสภาพการตลาดครึ่ง โดยศึกษาข้อมูลการจำหน่ายของเกษตรกร และข้อมูลการรับซื้อผลผลิตครึ่งของพ่อค้าคนกลางและโรงงานแปรรูปครึ่ง เพื่อหาวิธีการตลาดครึ่งของเกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายในรอบปีการผลิต พ.ศ. 2553-2554 และในรอบปีการผลิต พ.ศ. 2554-2555

ต้นทุนการเพาะเลี้ยงครึ่ง

รายการ	พ.ศ. 2554*	พ.ศ. 2555*	หมายเหตุ
ค่าซื้อครึ่ง (บาท/กิโลกรัม)	160 - 200	180 - 250	ปกติมีซื้ออยู่แล้ว
ค่าห่อครึ่งพันธุ์ (บาท/ซอง)	0.50-1.00	1.00	ทำได้ 300 ซอง/วัน (10-12ซอง/กิโลกรัม) ปกติดำเนินการเอง
ค่าปล่อยครึ่งพันธุ์ (บาท/คน/วัน)	200 - 300	300 - 500	ปล่อยได้ 1-7 ต้น/วัน (ต้นใหญ่-ใหญ่มาก)
ค่าปีนตัดกิ่ง (บาท/คน/วัน)	200-300	300-700	ปีนตัดกิ่งได้ 1-7 ต้น/วัน (ต้นใหญ่-ใหญ่มาก)
ค่าทอนกิ่ง (บาท/วัน)	150 (หญิง) 200 (ชาย)	150 (หญิง) 200 (ชาย)	ปกติดำเนินการเอง
ค่ากะทะครึ่ง (บาท/กิโลกรัม)	2 - 5	2 - 5	ปกติดำเนินการเอง

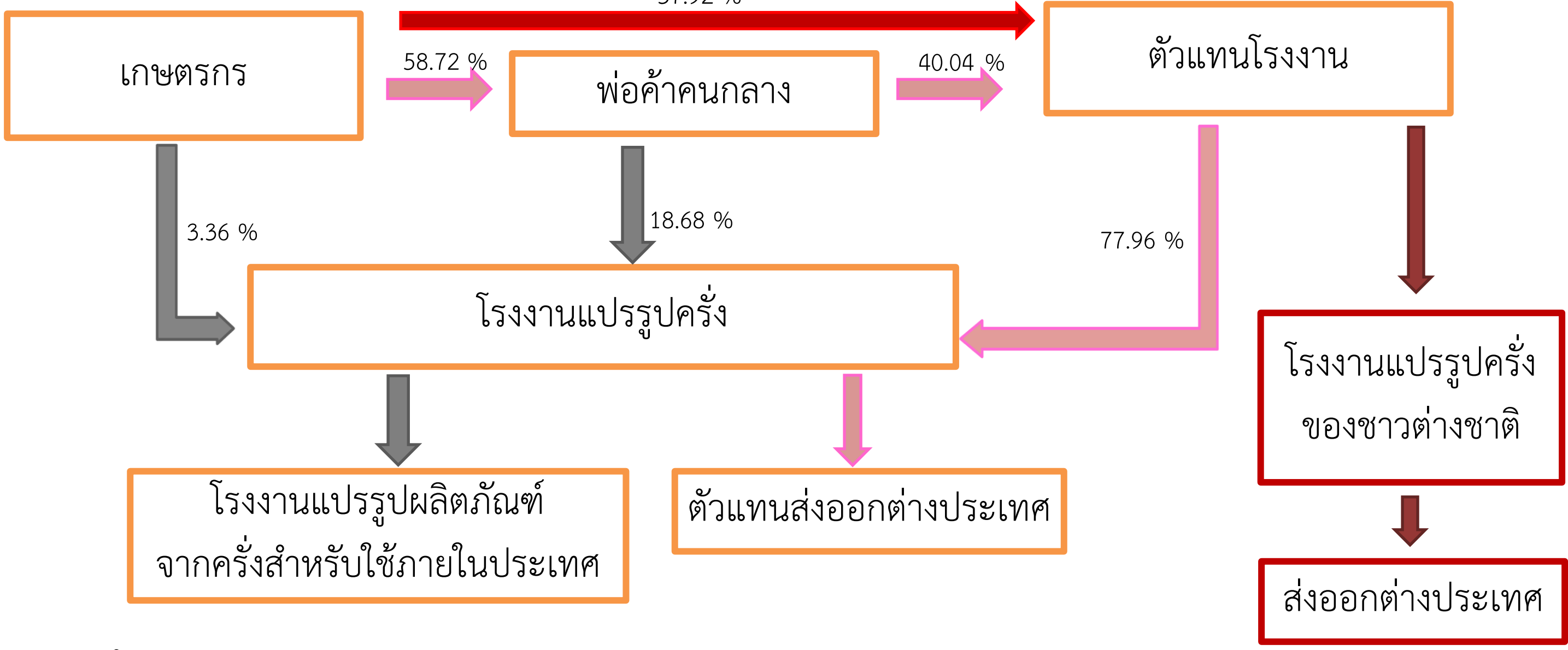
หมายเหตุ * ปีที่เก็บผลผลิตครึ่ง

รูปแบบการเลี้ยงครึ่งของเกษตรกร

รูปแบบ	ผู้ดำเนินการ	ต้นทุนของการเพาะเลี้ยงครึ่ง					การแบ่งปันผลประโยชน์ของผู้ดำเนินการ
		ค่าครึ่งพันธุ์ & วัสดุห่อ	ค่าปล่อยครึ่งพันธุ์	ค่าดูแลหลังปล่อยครึ่งพันธุ์	ค่าตัดเก็บครึ่ง	ค่ากะทะครึ่ง	
1	เจ้าของต้นไม้	✓	✓	✓	✓	✓	ได้รับรายได้จากการขายทั้งหมด
2	เจ้าของต้นไม้	✓	✓	✓	X	X	ตามราคาที่ตกลงกับผู้เหมาซื้อ
	ผู้เหมาซื้อ	X	X	X	✓	✓	ได้รับรายได้จากการขายทั้งหมด
3	เจ้าของต้นไม้	X	X	X	✓	✓	ได้ 50% จากรายได้ทั้งหมด
	ผู้ปล่อยครึ่งพันธุ์	✓	✓	✓	✓	✓	ได้ 50% จากรายได้ทั้งหมด
4	เจ้าของต้นไม้	✓	X	X	✓	✓	ได้ 50% จากรายได้ทั้งหมด
	ผู้ปล่อยครึ่งพันธุ์	X	✓	✓	✓	✓	ได้ 50% จากรายได้ทั้งหมด
5	เจ้าของต้นไม้	X	X	X	X	X	ได้หนึ่งในสามของรายได้ทั้งหมด
	ผู้ปล่อยครึ่งพันธุ์	✓	✓	✓	✓	✓	ได้สองในสามของรายได้ทั้งหมด
6	เจ้าของต้นไม้	✓	✓	✓	X	X	ตามราคาที่ตกลงกับนายหน้า
	นายหน้าเหมาซื้อ	X	X	X	X	X	ตามราคาที่ตกลงกับผู้เหมาซื้อ
7	ผู้เหมาซื้อครึ่งจากนายหน้า	X	X	X	✓	✓	ได้รับรายได้จากการขายทั้งหมด
	เจ้าของต้นไม้	X	X	X	X	X	ได้หนึ่งในสามของรายได้ทั้งหมด
8	ผู้ปล่อยครึ่งพันธุ์	✓	✓	✓	✓	✓	ได้หนึ่งในสามของรายได้ทั้งหมด
	ผู้ตัดเก็บครึ่ง	X	X	X	✓	✓	ได้หนึ่งในสามของรายได้ทั้งหมด
8	เจ้าของต้นไม้	X	X	X	X	X	ได้ 50% จากการขายเหมา
	ผู้ปล่อยครึ่งพันธุ์	✓	✓	✓	X	X	ได้ 50% จากการขายเหมา
	ผู้เหมาซื้อ	X	X	X	✓	✓	ได้รับรายได้จากการขายทั้งหมด

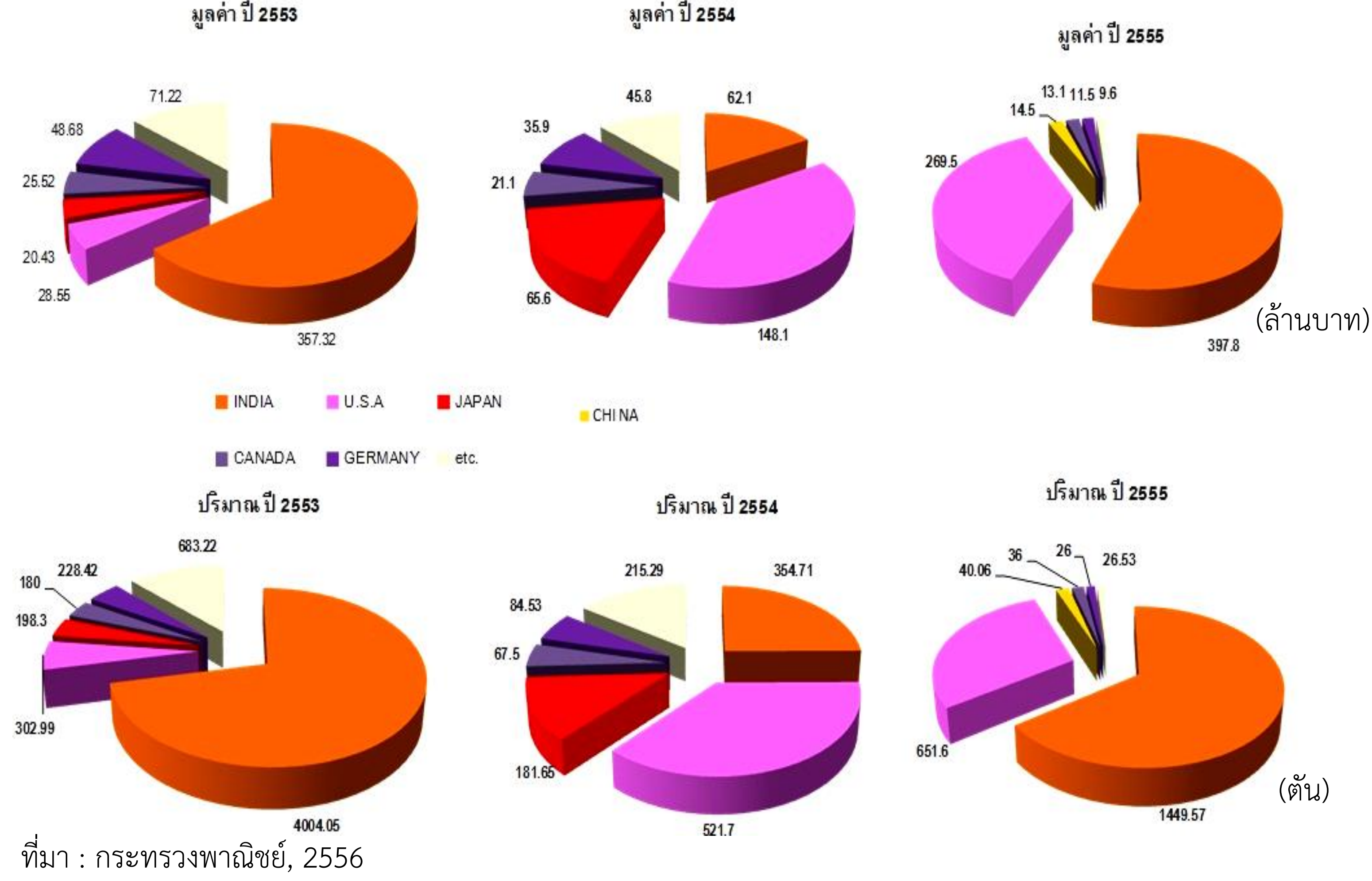
หมายเหตุ : ✓ = ดำเนินการ X = ไม่ดำเนินการ

วิธีการการตลาด

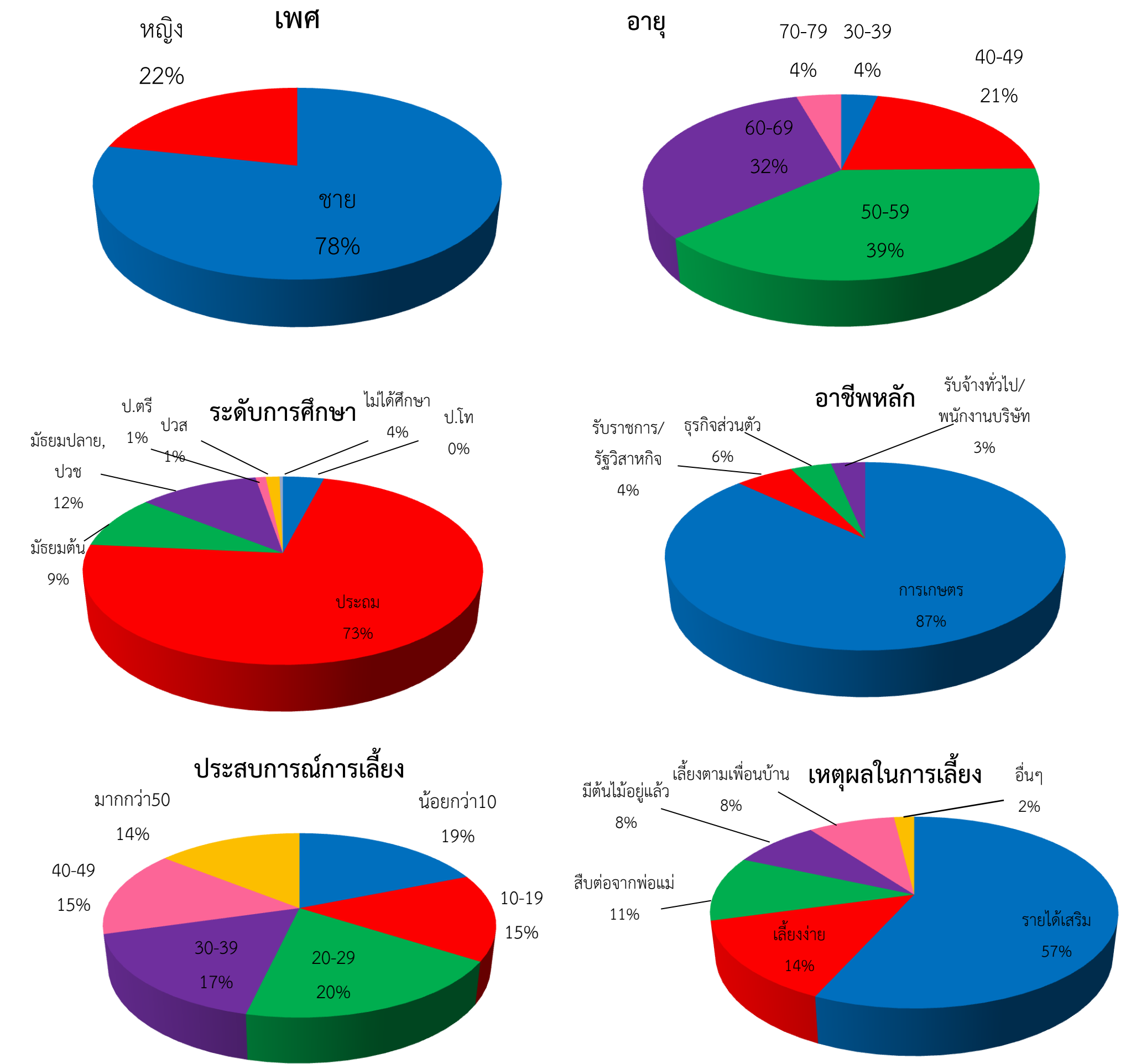
การค้ากับต่างประเทศ

: มูลค่าและปริมาณการส่งออกครึ่ง

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์, 2556

ลักษณะทั่วไปของเกษตรกรที่เลี้ยงครึ่ง

พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ดำเนินการเลี้ยงครึ่งรูปแบบที่ 1 คือ เกษตรกรเป็นผู้ดำเนินการเองทั้งหมด มีจำนวนมากถึง 268 ราย คิดเป็นร้อยละ 88.74 รองลงมา ได้แก่ เกษตรกรดำเนินการในรูปแบบที่ 3 คือ เกษตรกรเป็นเจ้าของต้นไม้หรือผู้มีครึ่งพันธุ์มาขอเช่าต้นไม้เพื่อเลี้ยงครึ่ง และรูปแบบที่ 2 คือ เกษตรกรเป็นเจ้าของต้นไม้ดำเนินการปล่อยครึ่งพันธุ์เอง แต่ขายเหมาต้นหรือผู้เหมาซื้อ เพื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตครึ่งจากเกษตรกร มีจำนวน 58 ราย และ 48 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.21 และ 15.89 ตามลำดับ จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีต้นไม้เป็นของตนเองและดำเนินการเลี้ยงครึ่งเองทั้งหมด